

FOTO: JACK GUEZ/APPNTB

INDRE STRID: En demonstrant foran en vegg av myndighetskritiske plakater under en protest mot myndighetene i Tel Aviv i april.

SAKPROSA

Sidsel Wold loser oss trygt gjennom et broket landskap av religiøse og politiske motsetninger.

Israel innenfra

FN-observatøren for de okkuperte territoriene, Francesca Albanese, uttalte nylig at Israel skriver noen av de mørkeste kapitlene i historien, mens det er resten av verden som holder i pennen. Men heldigvis gjelder det ikke alle, her hjemme finnes både journalister, forfattere, forskere og helsepersonell med adgang til ulike medieplattformer. I den første av disse kategoriene finner vi Sidsel Wold, som har en særegen bakgrunn for å gjøre oss mer opplyste. Som ung tilbrakte hun to og et halvt år i en kibbutz, var tiltrukket av jødisk kultur og lærte seg hebraisk, mens hun de siste tiåra i flere perioder har vært NRKs Midtøsten-korrespondent.

Ettersom utenlandske medier ikke får slippe inn i Gaza, der 250 palestinske journalister også er drept, tar Wolds reportasjer og refleksjoner oss denne gang med til innsida av det israelske samfunnet. Bare slik kan vi forstå de grunnleggende drivkreftene bak apartheid, krig og folkemord. Gaza er nærværende gjennom kontakt på Whatsapp med en tidligere medar-

Tyngdepunktet forskyves i stadig mer ekstremistisk retning.

beider som lever i frykt for droner, bomber, deportasjoner og sult, men gjennomgående er det jødiske og palestinske israelere som kommer til orde. I Nir Oz-kibbutzen kommer vi tett på familier som er preget av sjokk, lidelser, traumer og ønsker om hevn etter angrepet 7. oktober 2023, men Wold lytter også til dem som ser det som en dårlig oppskrift for sikkerhet å utsette naboene rett over grensa for okkupasjon, blokade, kollektiv staff og ydmykelser. Blant dem vi

blir kjent med, er 80-åringen Gadi Mozes, som i januar i år vendte tilbake etter å ha vært holdt som gissel i Gaza.

Hvem møter vi ellers? Det er undertrykte palestinere inne i Israel, jødiske kritikere som må være anonyme av hensyn til egen sikkerhet, akademikere som vurderer å flytte fra et land de ikke lenger føler seg hjemme i og eksksoldater som dokumenterer massakrer og overgrep. Kanskje sterkest inntrykk gjør besøket på en av de milita-

riserte utpostene på Vestbredden, der en fanatisk bosetter ikke skjuler sin forakt for dem han har tatt jorda fra. Vi blir også konfrontert med undersøkelser som viser at det store flertallet ikke bryr seg nevneverdig om at mennesker drepes og samfunn legges i grus i Gaza, samtidig som nær halvparten vil fordrive alle palestinere både fra Israel og de okkuperte områdene. Noen vil også bli overrasket over å få vite at Benjamin Netanyahu lenge har gitt pengestøtte til Hamas-styret via Qatar og Saudi-Arabia, der formålet har vært å splitte Gaza og «sjølstyremyndighetene» på Vestbredden.

Som det går fram av boka's undertittel, «Et land i kamp med seg selv», loser Wold oss gjennom et broket landskap av politiske og religiøse motsetninger. Ikke minst dokumenter hun grundig hvordan tyngdepunktet forskyves i stadig mer ekstremistisk retning, der politisk, sekulær og nasjonalistisk sionisme overskygges av religiøs, messiansk fundamentalisme med tro på en gudgitt rett til alt land og jødisk overherredømme. Dette møter vi ikke minst hos regjeringsmedlemmene Bezael Smotrich og Itama Smotrich, som har fritt spillerom for krig, bosetterkolonialisme og etnisk rensning. Den ene knuser illusjoner om en tostatsløsning med sitt håp om at det ikke blir noe – eller noen – igjen å anerkjenne, mens den andre nekter for at det historisk og kulturelt finnes noe palestinsk folk. Når drømmen om et Stor-Israel koples til et forløsende signal fra Gud om at tida for den jødiske Messias nærmer seg, er det ikke lett å se for seg kompromisser. Det blir ikke enklere av at ultraortodokse miljøer, som også kommer i ulike utgaver, øker sin innflytelse gjennom et høyt barnetall og krav om at rettslige og sekulære rettsprinsipper må vike for gammeltestamentlig bokstavtolkning. Wold viser også fram motsetningene mellom jøder med europeisk og nordafrikansk bakgrunn.

Er Sidsel Wold en nøytral observatør, spør kritikere. Nei, sjølsagt er hun ikke det, og slike krav stilles da heller ikke til korrespondenter i Ukraina og Russland. Isteden forteller hun åpenhertig at reportasjer og refleksjoner har folkeretten og menneskerettighetene som verdigrunnlag, og da forstår vi at det ikke er mulig å møte folkemord og rasistisk avhumanisering med likegyldighet. Og dersom målestokken er etterrettelighet i fakta og pålitelig gjengivelse av intervjuobjektene's fortellinger, står Sidsel Wold etter min oppfatning støtt med sitt velskrevne og innsiktsfulle bidrag til å forstå det israelske samfunnets innbygde konflikter. De eneste som mener hun svikter sine lesere, er dem som foretrekker at virkeligheten tilsløres istedenfor at den avsløres. Fører det til engasjement og mer opplyst debatt, kan også forfatteren si seg godt fornøyd.

Tore Linné Eriksen
bokmagasinet@klassekampen.no

SAKPROSA
Israel. Et land i kamp med seg selv
Sidsel Wold
Kagge forlag
2025,
372 sider

Faiz Ahmed Faiz
Daggry bitt av natten

Existenz Forlag

Gjendiktet og med etterord av Astri Ghosh